

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาทรัพยากรการศึกษาแบบสปอค (SPOC) รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับมัธยมศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. ทรัพยากรการศึกษาแบบสปอค (Small Private Online Course)
2. บทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course)
3. ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources)
4. การเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทรัพยากรการศึกษาแบบสปอค (Small Private Online Course)

Zheng M, Chu C-C, Wu YJ, and Gou W. (2018) กล่าวว่าทรัพยากรการศึกษาแบบสปอค (SPOC) เป็นรูปแบบการสอนแบบ Offline to Online ที่เน้นเฉพาะห้องเรียนซึ่งพัฒนาบนพื้นฐานของ MOOC แต่ต่างจาก MOOC ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการสอนในวงกว้าง ในส่วน SPOC มีข้อจำกัดในเรื่องของจำนวนผู้เข้าร่วม ดังนั้นจึงเหมาะสำหรับรายวิชาการระดับมหาวิทยาลัยที่จัดให้เฉพาะสำหรับนักศึกษา SPOC ช่วยให้ผู้สอนใช้วิธีการสอนของ "ห้องเรียนกลับด้าน" ซึ่งประกอบด้วยการโต้ตอบแบบกลุ่มการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นรายบุคคลหลังเลิกเรียน

Piersig และคณะ (2017) กล่าวว่าทรัพยากรการศึกษาแบบสปอค (SPOC) เป็นการพัฒนาจากระบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชน หรือ Massive Open Online Course (MOOC) โดยทั่วไปจะกระบวนการเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันของการจำกัดผู้เรียน

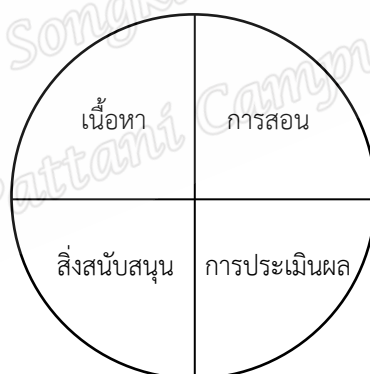
Sanchez-Gordon และ Luján-Mora (2014) ได้ให้นิยามของสปอค (SPOC) คือ หลักสูตรออนไลน์ที่ใช้โครงสร้างพื้นฐานแบบเดียวกันกับ MOOCs แต่การเข้าถึงถูกจำกัด ซึ่งจะช่วยลดความแตกต่างในส่วนจำนวนนักเรียนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยจะประกอบด้วยขั้นตอนการคัดเลือกผู้เรียน

ยุพา กุลประดิษฐ์ และคณะ (2562) กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์แบบสปอค (Small Private Online Course: SPOC) เป็นการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course: MOOC) ประเภทหนึ่ง ที่ใช้เฉพาะกับนิสิตภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุน

การเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนในห้องเรียนกลับด้าน ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างบทเรียนออนไลน์ที่เป็นลักษณะของวิดีโอสั้นๆ และเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านช่องทางบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นการเชื่อมโยงระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนิสิต โดยหลังจากอาจารย์ผู้สอนนำเสนอประเด็นปัญหาให้นิสิตได้รับรู้ปัญหาและขอช่วยของปัญหา นำไปสู่การรับรู้การแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ตลอดจนการให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรม การติดตามงานที่มอบหมายในแต่ละกิจกรรมหรือขั้นตอนย่อย

Sun (2019) กล่าวว่า SPOC (Small Private Online Course) เป็นแนวคิดใหม่ที่มีรูปแบบเดียวกับ MOOC หมายถึง หลักสูตรการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนจริงผ่านหลักสูตรออนไลน์ การเกิดขึ้นได้เปิดโอกาสให้มีการเปลี่ยนแปลงจากวิธีการสอนโดยมีครูเป็นหลักเป็นการมุ่งเน้นความสำคัญที่ผู้เรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ SPOC เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เปิดสอนเป็นพิเศษเฉพาะสำหรับนักเรียนที่ลงทะเบียนอย่างเป็นทางการ

นอกจากนี้ Witthaus (2017) ได้สรุปองค์ประกอบตามกรอบ (Framework) การศึกษาออนไลน์และเปิดในระดับอุดมศึกษาไว้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหา (Content) 2) การสอน (Teaching) 3) สิ่งสนับสนุน (Support) และ 4) การประเมินผล (Assessment)

ภาพที่ 1 องค์ประกอบตาม Framework ของ Witthaus

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าทรัพยากรการศึกษาแบบสปอค (Small Private Online Course) เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งมีรูปแบบเดียวกับบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course) เพียงแต่มีข้อจำกัดในของการจำกัดผู้เรียน และเนื่องจาก SPOC เป็นงานวิจัยที่ค่อนข้างใหม่ จึงมีเอกสารและงานวิจัยค่อนข้างน้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาในประเด็น MOOC ต่อไป

2. บทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course)

2.1 ความหมายบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน

ชุตินันต์ เกิดวิบูลย์เวช (2560) กล่าวว่าบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนเป็นบทเรียนที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนจำนวนมากและสามารถเรียนภายในห้องเรียนด้วยกันทั้งหมดได้ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการปฏิสัมพันธ์ในระดับที่ใหญ่และความเป็นอิสระในการเข้าถึงระบบ โดยบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนจะช่วยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นโต้ตอบกัน เพื่อสร้างสังคมในหมู่ผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชนเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบทางไกลที่มีความทันสมัยและเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถศึกษาได้แบบเปิดกว้าง

น้ำทิพย์ วิภาวิน และรุจเรขา วิทยายุทธภูมิกุล (2557) ได้ให้ความหมายของคำว่า Massive Open Online Course หมายถึง รายวิชาที่เรียนออนไลน์ในระบบเปิด ที่ไม่จำกัดจำนวนผู้สมัครเรียน ที่เปิดให้ผู้สนใจเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้โดยไม่ต้องเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น รายวิชาส่วนใหญ่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน

2.2 ลักษณะบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน

น้ำทิพย์ วิภาวิน และรุจเรขา วิทยายุทธภูมิกุล (2557) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของ MOOC ว่าเป็นการศึกษาในระบบเปิด การเข้าถึงความรู้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือเรียนฟรี (Free online education, Free knowledge) ทุกคนสามารถสมัครเรียนออนไลน์ในรายวิชาที่สนใจได้ และ MOOC เป็นรายวิชาที่ออกแบบมาสนับสนุนผู้เรียนที่ไม่จำกัดจำนวน

2.3 รูปแบบบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน

ณัฐภัทร ตินเวส และฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2559) พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาออนไลน์ระบบเปิดแบบ MOOC ของอุดมศึกษาไทยได้เป็น 5 องค์ประกอบหลัก 24 องค์ประกอบย่อย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ (Course Management) ประกอบด้วย 12 องค์ประกอบย่อย คือ (1) วิสัยทัศน์ (2) พันธกิจ (3) กลยุทธ์ (4) โมเดลทางธุรกิจ (5) การดำเนินการ (6) แนวทางการดำเนินการเป็นองค์กร Thai MOOC ร่วมกับมหาวิทยาลัยและองค์กรต่าง ๆ (7) แนวทางการวางแผนและกำหนดระยะเวลา (8) การบริหารงบประมาณ (9) การประชาสัมพันธ์ (10) การพัฒนาบุคลากร (11) แนวคิดการเรียนรู้ที่นำมาใช้ และ (12) การประกันคุณภาพ

2) องค์ประกอบที่ 2 ด้านการออกแบบการเรียนการสอน (Course Instructional Design) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อยคือ (1) ผลการเรียนรู้ (2) การออกแบบโครงสร้างเนื้อหา (3) รูปแบบของสื่อการเรียนการสอน (4) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และ (5) การประเมินผล

การเรียนรู้สำหรับผู้เรียนจำนวนมาก

3) องค์ประกอบที่ 3 ด้านการพัฒนา (Course Development) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย คือ (1) การพัฒนาด้านเนื้อหา (2) การพัฒนาการติดตั้งเครื่องมือ และ (3) การติดตั้งสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

4) องค์ประกอบที่ 4 ด้านการนำไปใช้ (Course Implementation) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อยคือ (1) การนำส่งเนื้อหาในหลักสูตร และ (2) ชุมชนการเรียนรู้

5) องค์ประกอบที่ 5 ด้านการประเมิน (Course Evaluation) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ (1) การประเมินความพึงพอใจ และ (2) การประเมินคุณภาพ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าบทเรียนออนไลน์แบบเปิดสำหรับมหาชน (Massive Open Online Course) เป็นบทเรียนออนไลน์ประเภทหนึ่ง ที่มีลักษณะสำคัญ คือ เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนจำนวนมาก ไม่จำกัดจำนวนผู้สมัครเรียน เปิดให้ผู้สนใจเข้าเรียนได้โดยไม่ต้องเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น รายวิชาส่วนใหญ่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก คือ การบริหารจัดการ การออกแบบการเรียนการสอน การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมิน

3. ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources)

แนวคิดของการใช้ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด (Open Educational Resources) เป็นแนวคิดของการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) โดยมีหัวใจสำคัญอยู่ที่การแบ่งปันทรัพยากรการศึกษาที่มีคุณภาพสู่สังคมโลกเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาได้อย่างเสรี

3.1 ที่มาของทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด

ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดมีจุดเริ่มต้นมาจากโครงการขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ที่ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts Institute of Technology หรือ MIT) โดยได้ทำการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดบนเว็บไซต์ สำหรับการศึกษาชั้นสูงที่มีวัตถุประสงค์ให้กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย และไม่มีข้อจำกัดในการใช้งาน ความสำเร็จของโครงการทำให้แนวคิดในการพัฒนาและแบ่งปันความรู้แก่มวลมนุษยชาติได้รับการยอมรับในชื่อของ “ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด” หรือ “โออีอาร์” (Open Educational Resources หรือ OER) (UNESCO, 2002; West and Victor, 2011)

3.2 ความหมายของทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด

จากการศึกษา พบว่า มีองค์กร หน่วยงาน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาได้ให้นิยามความหมายของทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดไว้มากมาย ดังนี้

Atkins (2007) ได้ให้คำนิยามของทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด คือ แหล่งรวบรวมการเรียนการสอนและงานวิจัยต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตของการเป็นสาธารณะสมบัติ หรือ ทรัพย์สินทางปัญญาที่อนุญาตให้ใช้ฟรี โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

Organization for Economic Co-Operation and Development (2007) กล่าวว่า ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด คือ สื่อดิจิทัลที่มีลักษณะการใช้งานที่เปิดให้ใช้ฟรี สำหรับนักการศึกษา นักเรียน และผู้สนใจทั่วไปที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถเข้าใช้งานและนำไปใช้เพื่อการสอน การเรียนรู้ และการวิจัย ซึ่งทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดจะบรรจุไปด้วย เนื้อหาการเรียนรู้ เครื่องมือ และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อ ใช้ซ้ำ หรือจะแจกจ่ายภายใต้สัญญาแบบเปิด (Open licenses)

Stephen Downes (2001) ได้ให้ความหมายทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดว่าเป็นวัสดุที่ใช้ในการสนับสนุนการศึกษา เข้าถึงได้โดยไม่มีค่าธรรมเนียม สามารถใช้ซ้ำได้ ปรับปรุงพัฒนาต่อได้ และสามารถแบ่งปันไปยังผู้ใช้ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

จุฬารัตน นกแก้ว (2554) กล่าวว่า ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีแนวคิดอยู่บนฐานของการเผยแพร่ความรู้ผ่านเครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ เข้าถึง รับ และแบ่งปันความรู้ในลักษณะ Education to all

สุกานดา จงเสริมตระกูล และจิรภา อรรถพร (2555) กล่าวว่าทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด หมายถึง แหล่งรวบรวมสื่อดิจิทัล ได้แก่ เครื่องมือและเทคนิควิธีการที่เกี่ยวข้องกับการสอน การเรียนรู้และงานวิจัย อันนำไปสู่การเข้าถึงองค์ความรู้สำหรับนักการศึกษา ผู้สอน ผู้เรียน และบุคคลที่สนใจ โดยเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต ภายใต้สัญญาอนุญาตแบบเปิดที่อนุญาตให้นำทรัพยากรไปใช้หรือปรับเปลี่ยนเพื่อให้ตรงตามความต้องการโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

3.3 องค์ประกอบของทรัพยากรด้านการศึกษาแบบเปิด

The William and Flora Hewlett Foundation (2005) อธิบายว่าทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบด้านเนื้อหาในการเรียนรู้ ได้แก่ หลักสูตรเต็มรูปแบบ บทเรียน อิเล็กทรอนิกส์ เนื้อหาตามหน่วยการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ ชุดสื่อประสม และบทความ 2) องค์ประกอบด้านเครื่องมือ ได้แก่ ชุดโปรแกรมที่ใช้เพื่อการพัฒนา ใช้งาน ปรับปรุง และเผยแพร่เนื้อหาในการเรียนรู้ ระบบจัดการเนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน เครื่องมือพัฒนาเนื้อหา และสังคมการเรียนรู้ออนไลน์ และ 3) องค์ประกอบด้านการนำไปใช้ ได้แก่ ลิขสิทธิ์ของทรัพย์สินทางปัญญาในการเผยแพร่เครื่องมือ หลักการออกแบบของการปฏิบัติที่ดีที่สุด และการแปลภาษา จากข้อมูลองค์ประกอบของแหล่งทรัพยากร ด้านการศึกษาแบบเปิดตามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกประเภทแหล่งทรัพยากรด้านการศึกษาแบบเปิดได้ ประกอบด้วย (1) แหล่งเผยแพร่เนื้อหาในการเรียนรู้ (Content resources) เช่น บทเรียน อิเล็กทรอนิกส์แบบเปิด

(open courseware) สื่อประกอบบทเรียน สารานุกรม บทความและหนังสือ (2) แหล่งเครื่องมือในการพัฒนาและเผยแพร่ (Development and delivery tools resources) เช่น ระบบการจัดการเนื้อหา (Content Management Systems หรือ CMS) ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Systems หรือ LMS) ชุดเครื่องมือติดตั้งบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์แบบเปิดและสังคมเสมือนจริง

3.4 คุณลักษณะของทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด

John Hilton (2010) กล่าวถึงคุณลักษณะของทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดประกอบด้วย 1) การใช้ซ้ำ (Reuse) ผู้ใช้สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรได้ทุกเมื่อตลอดเวลา ผู้ใช้งานสามารถใช้งานซ้ำ ๆ ได้ เช่น สามารถเข้าไปดาวน์โหลดเอกสารหรือวิดีโอเพื่อการศึกษาได้ตามความต้องการของผู้ใช้งาน 2) การแจกจ่าย (Redistribute) ผู้ใช้งานสามารถที่จะแบ่งปันข้อมูล เนื้อหา เอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ไปยังบุคคลอื่น ๆ ได้ เช่น สามารถส่งต่อข้อมูลผ่านทางอีเมลไปยังผู้ใช้งานอื่นได้ 3) การปรับปรุงแก้ไข (Revise) ผู้ใช้งานสามารถที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้งานเอง และ 4) การผสมผสาน (Remix) ผู้ใช้สามารถสร้างทรัพยากรการศึกษาใหม่ขึ้นมาได้โดยการนำทรัพยากรการศึกษาเดิมที่มีอยู่มาผสมผสานกับสื่อใหม่หรือข้อมูลใหม่

3.6 สัญญาอนุญาตแบบเปิด (Open Licenses)

เนื่องจากในปัจจุบันการสืบค้นทรัพยากรการศึกษานานอินเทอร์เน็ต เป็นวิธีการเข้าถึงความรู้ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและนิยมใช้กันโดยทั่วไป หากแต่เรื่องของกฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ทางปัญญานั้นเป็นอุปสรรคสำคัญในการใช้ทรัพยากรการศึกษานานอินเทอร์เน็ต การคัดลอก แก้ไข และนำมาใช้ซ้ำอาจก่อให้เกิดปัญหาในการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญาได้ ในบางกรณีแม้จะมีการแสดงข้อความในทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดว่าอนุญาตให้นำไปใช้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายแล้วก็ตาม แต่กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศก็มียุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันออกไป ข้อความอนุญาตให้นำไปใช้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายอาจจะไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้ใช้ในบางประเทศสามารถใช้แหล่งทรัพยากรด้านการศึกษาแบบเปิดได้อย่างเสรีตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ จากเหตุผลดังกล่าวพบว่าการใช้แหล่งทรัพยากรด้านการศึกษาแบบเปิดจะเกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับทุกประเทศทั่วโลกนั้นก็ต่อเมื่อมีลักษณะและรายละเอียดของการอนุญาตที่เป็นมาตรฐานสากล หลักการสำคัญของการใช้ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด ก็คือความยืดหยุ่นในการใช้งานที่ผู้ใช้ สามารถนำทรัพยากรไปใช้ซ้ำหรือปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการ ทรัพยากรการศึกษาแบบเปิดจึงได้ประกาศให้มีความเป็นสาธารณะสมบัติโดยใช้สัญญาอนุญาตแบบเปิด (Open Licenses) อันหมายความว่า ถึง สัญญามาตรฐานที่แสดงการยินยอมและข้อจำกัดในการเข้าถึง ใช้งาน ปรับเปลี่ยน ใช้ซ้ำ หรือเผยแพร่ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเสียง ข้อความ รูปภาพ สื่อมัลติมีเดีย หรือผลงานรูปแบบอื่นที่ปรากฏ (UNESCO and

COL, 2011) ซึ่งสัญญาอนุญาตแบบเปิด (Open Licenses) มีการใช้อยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบ ดังนี้

1) ใบอนุญาตที่กำหนดเอง (Custom License) เป็นสัญญาอนุญาตที่เจ้าของผลงานนั้นๆ ระบุ ขึ้นมาเอง กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อใช้ทำการเรียนการสอน งานวิจัย รวมถึงการอ้างอิงทางวิชาการ โดยจะระบุถึงแหล่งที่มา และไม่ตัดแปลง ซึ่งใบอนุญาตรูปแบบนี้ยังมีลักษณะที่คลุมเครือและไม่ครอบคลุมเท่าที่ควรหากเทียบกับสัญญาอนุญาตแบบเปิดที่เป็นครีเอทีฟคอมมอนส์ ซึ่งการใช้งานควรใช้อย่างระมัดระวังเป็นอย่างมาก

2) ครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons : CC) เป็นองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไรที่จัดตั้งขึ้นมา เพื่อการขยายขอบเขตการใช้งานสื่อต่าง ๆ บนโลกออนไลน์ ตามข้อตกลงหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ในการนำทรัพย์สินทางปัญญาไปใช้ โดยสามารถนำไปใช้กับสื่อประเภทภาพ เสียง ข้อมูลต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขที่ได้ระบุไว้ โดยแบ่งแยกสัญญาอนุญาตออกไปในทางลักษณะของการแจกจ่ายและการใช้ข้อมูลโดยต้องอ้างอิงถึงเจ้าของลิขสิทธิ์เดิม ซึ่งนับว่าเป็นอนุญาตแบบเปิดที่ได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบันด้วยการอธิบายถึงขอบข่ายการใช้งานโดยใช้ภาพสัญลักษณ์ของครีเอทีฟ คอมมอนส์ (Creative Commons) มี 4 รูปแบบ คือ (1) Attribution (แสดงแหล่งที่มา) อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย ดัดแปลง แสดงหรือนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว โดยให้แสดงถึงที่มาของงานชิ้นนั้นๆ (2) No Derivative works (ไม่ตัดแปลง) อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่ายแสดงหรือนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว ในรูปแบบที่ไม่ถูกดัดแปลงเท่านั้น (3) Share Alike (อนุญาตแบบเดียวกัน) อนุญาตให้ผู้อื่นแจกจ่ายงานดัดแปลง โดยจะต้องเผยแพร่ด้วยสัญญาอนุญาตที่เหมือนกันทุกประการกับงานต้นฉบับ และ (4) Non-Commercial (ไม่ใช่เพื่อการค้า) อนุญาตให้ผู้อื่นทำซ้ำ แจกจ่าย ดัดแปลง แสดงหรือนำเสนอชิ้นงานดังกล่าว ที่ไม่นำไปใช้ในการค้า

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด คือ แหล่งรวบรวมสื่อการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ทั้งในส่วนที่เป็นเนื้อหาการเรียนรู้ เครื่องมือในการพัฒนาแหล่งความรู้ ตลอดจนสิทธิการใช้งานที่อนุญาตให้ใช้ฟรี โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ภายใต้สัญญาแบบเปิด (Open licenses) เพื่อเปิดโอกาสและแบ่งปันให้ทุกคนได้เข้าถึงแหล่งของความรู้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

4. การเรียนรู้ด้วยตนเอง

4.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้หลายแง่มุมดังนี้

สมคิด อิศระวัฒน์ (2543) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนัก และความรับผิดชอบต่อแผนการเรียนของตน ผู้เรียนจะทำการวางแผนและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้และการประเมินผลด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคนเป็นเครื่องช่วยในการแก้ปัญหา

Healey (1993) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองหมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถใช้กลวิธีการเรียน ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง

Holec (1981) ให้ความหมายการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า คือความสามารถในการทำหน้าที่รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

Skager (1978) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนรู้แบบนำตนเองนั้นเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ ความสะดวกในการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคลและในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มการเรียนรู้ร่วมมือกัน

ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์ (2531) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มแสวงหา องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยจะอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ตาม องค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่ 1. การหาความจำเป็นของการเรียนรู้ของตน (Learning needs) 2. การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning goals) 3. การแสวงหาแหล่งความรู้ ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นบุคคล (Learning strategies) 4. การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตน (Learning strategies) 5. การประเมินผลการเรียนรู้ของตน (Learning evaluation)

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองมาจากความเชื่อที่ว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นมิได้เกิดจากการฟังคำบรรยายหรือทำตามที่ครูผู้สอนบอกเสมอไป แต่อาจเกิดจากสถานการณ์ต่าง ๆ ต่อไปนี้ (สมคิด อิศระวัฒน์, 2532)

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (self-directed learning) เป็นการเรียนที่เกิดจากความอยากรู้ อยากรูเห็น ผู้เรียนจะมีการวางแผนด้วยตนเอง
2. การเรียนรู้ที่จัดโดยสถาบันศึกษา (provide sponsored) โดยมีกลุ่มบุคคล จัดกำกับดูแล มีการให้คะแนน ให้ปริญญา หรือประกาศนียบัตร
3. การเรียนรู้จากกลุ่มเป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ คือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (collaborative learning)
4. การเรียนรู้โดยบังเอิญ (random or incidental learning) อาจเป็นผลพลอยได้จากเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนมิได้เจตนา

Nunan (1997) กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ และต้องการความกระตือรือร้นของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ คือ 1) ต้องตอบสนองต่อความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนของตนเองได้ 2) ให้ผู้เรียนได้รับรู้กลวิธีการเรียนที่มีประสิทธิภาพหลายๆ วิธี 3) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถบอกวิธีการเรียนรู้ที่ดีของตนเองได้ 4) สอนวิธีการเรียนควบคู่ไปกับการสอนเนื้อหาวิชา 5) สามารถ

ปรับเปลี่ยนจำนวนเนื้อหาและอุปกรณ์การเรียนการสอนได้ตามต้องการ 6) ต้องวางแผนการจัดการเรื่องอารมณ์ของผู้เรียนด้วย 7) ต้องวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน และความร่วมมือกันในการเรียนรู้ 8) ต้องคำนึงถึงความสนใจและความรู้เดิมของผู้เรียนด้วย 9) ฝึกใช้กลวิธีการเรียนและเครื่องมือในการเรียนที่หลากหลาย 10) มีวิธีการประเมินที่หลากหลาย และ 11) ต้องพัฒนาการประเมินตนเองให้กับผู้เรียนด้วย

4.3 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Griffin (1983) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองออกเป็น 5 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการเรียนการใช้สัญญาการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามแนวคิดการเรียนรู้เป็นกลุ่มของโนลล์ 2) รูปแบบการใช้โครงการเรียนรู้เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดโครงการเรียนแบบผู้ใหญ่ของทัฟ 3) รูปแบบการใช้บทเรียนสำเร็จรูปตามแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) แต่เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการนำของครู 4) รูปแบบที่ไม่ใช้การจัดการเรียนการสอนทั่วไป และ 5) รูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต

Boud (1982) ได้สรุปรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองไว้ว่ามี 5 รูปแบบ คือ 1) การเรียนแบบใช้สัญญาการเรียนรู้ (learning contract) 2) การเรียนแบบทำงานตัวต่อตัว (one-to-one learning) 3) การเรียนแบบวางแผนการทำงานโดยผู้เรียน (student planned courses) 4) การเรียนแบบมีระบบสนับสนุนจากเพื่อน (peer support systems) และ 5) การเรียนแบบร่วมมือกันประเมิน (collaborative assessment)

Grow (1991) เสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเอง (staged self-directed learning model: SSDL) โดยมีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) ครูนำโดยการชักจูงด้วยการบรรยาย หรือให้ลองฝึกหัด 2) ครูจูงใจให้นักเรียนสนใจโดยการบรรยาย การอภิปรายโดยครูเป็นผู้นำ ให้ตั้งเป้าหมาย และกำหนดยุทธวิธีการเรียน 3) นักเรียนเรียนโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน การอภิปรายกลุ่มหรือจัดสัมมนา 4) นักเรียนนำตนเองโดยครูเป็นที่ปรึกษา ทำได้โดยการลองฝึกด้วยตนเอง เช่น การฝึกงาน การค้นคว้า การทำงานรายบุคคลหรืองานกลุ่ม

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความตระหนักและความรับผิดชอบต่อแผนการเรียนของตน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มแสวงหาวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เป็นการเรียนที่เกิดจากความอยากรู้ อยากรู้เห็นของผู้เรียนเอง โดยอาจจะเกิดการชักจูงหรือกระตุ้นโดยผู้สอนหรือใช้สื่อส่งเสริมการเรียนรู้

5. การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

5.1 วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเอง แปลความหมายมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลายๆ คำ ได้แก่ Self-directed English Language Learning, English language learning autonomy, English language self-study หรือ English language independent learning (Holec 1981, Healey 1993, Dickinson 1993)

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศต่างๆ ต้องใช้กลวิธีการเรียนเฉพาะ ซึ่งเป็นความคิด หรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ เพื่อช่วยให้เข้าใจ เรียนรู้ และจดจำความรู้ใหม่ได้ ในการเรียนภาษาอังกฤษ นักเรียนต่างชาติใช้กลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษต่างๆ เช่น การฟังเพลง ดูละครโทรทัศน์ภาษาอังกฤษ การเดาความหมายของสำนวนใหม่ๆ และการคาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปจากความรู้เดิมที่ได้เรียนรู้แล้ว การใช้เทคนิคเหล่านี้ต้องเกิดมาจากจิตใต้สำนึกด้วยความตั้งใจที่จะพัฒนาทักษะการเรียนภาษาอังกฤษของตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ดังนั้นการใช้กลวิธีการเรียนภาษานี้ จะช่วยให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ภายในตัวผู้เรียน ทำให้สามารถจดจำและสามารถนำความรู้มาใช้ได้ในสถานการณ์ใหม่ กลวิธีการเรียนอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศ จึงเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง (Wenden, 1998) และสำหรับการพัฒนาความสามารถในการใช้ทักษะการสื่อสารด้วย (Oxford, 1990) ในด้านของผู้เรียน การใช้กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษมีความจำเป็นเพื่อการควบคุม และทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วย (Wenden, 1991) กลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษต้องใช้ด้วยความคิดอย่างมีสติ และต้องเป็นส่วนที่ผู้เรียนได้เลือกสรรแล้ว (Cohen, 1998) การถ่ายโอนกลวิธีการเรียนจากทักษะภาษาหนึ่งไปยังการเรียนรู้ภาษาอื่นๆ เป็นเป้าหมายหนึ่งของการใช้กลวิธีการเรียนภาษา

นอกจากนี้ Oxford (1990) ได้กล่าวเพิ่มเติมจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การใช้กลวิธีการเรียนภาษามีลักษณะสำคัญ ได้แก่ 1) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ 2) ช่วยเพิ่มบทบาทของผู้สอนภาษาให้กว้างขึ้น 3) เป็นการเรียนรู้จากปัญหา 4) เกี่ยวข้องกับหลายๆ ด้าน มิใช่เฉพาะด้านความรู้ความเข้าใจเท่านั้น 5) สามารถสอนให้ผู้เรียนได้ 6) มีความยืดหยุ่น และ 7) เป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ

5.2 คุณลักษณะของผู้ที่สามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง

ผู้ที่สามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเองต้องมีลักษณะพฤติกรรมตามกระบวนการ คือ 1) การประเมินความต้องการของตนเอง (Assessing needs) ว่ามีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษมากแค่ไหน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Setting goals) ว่าต้องการเรียนรู้การใช้ภาษาอังกฤษในระดับใด เช่น เรียนจนถึงระดับไหนเพื่อให้เหมาะสมกับงาน สามารถนำไปใช้ในงานที่เราทำอยู่ได้ และทำให้เกิดประโยชน์ได้ การกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ โดยกำหนดระดับความยาก

ง่าย ระดับภาษาอังกฤษที่ต้องการเรียนเพื่อนำไปใช้ในที่ทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดพิจารณาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเรียน (ในกรณีที่ต้องการเรียนหลักสูตรระยะสั้น) ความต้องการความช่วยเหลือแหล่งทรัพยากร ประสบการณ์ ที่จำเป็นในการเรียน 3) การจัดการการเรียน โดยกำหนดปริมาณเวลาที่ต้องการให้อาจารย์สอน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้กับกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองของแต่ละคน โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนตามประสบการณ์ที่ผ่านมา พร้อมทั้งกำหนดว่ากิจกรรมควรสิ้นสุดเมื่อใด เนื่องจากการศึกษาภาษาอังกฤษจำเป็นจะต้องทุ่มเทเวลาในการเรียนรู้ หากผู้เรียนต้องการสร้างความคุ้นเคยกับภาษาที่เรียน 4) การเลือกวิธีการเรียนและสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน เทคนิคการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ที่ต้องใช้ ผู้เรียนสามารถเลือกวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากผู้เรียนจะทราบระดับความเข้าใจของตนเองว่าวิธีใดที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น วิธีการที่ทำให้รู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษมากขึ้น บางคนจะสามารถจำได้มากจากการที่ผู้สอนให้เล่นเกมทายคำศัพท์ ถ้าจะให้ที่นั่งท่องทีละคำ อาจจะจำได้แค่ระยะหนึ่งเท่านั้น พอผ่านไปก็อาจจะลืมได้อีก หรือการได้พูดคุยกับเพื่อนชาวต่างชาติบ่อยๆ จะทำให้มีทักษะในการพูดที่ดีขึ้น อีกอย่างคือการกำหนดวิธีการควบคุมสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางด้านอารมณ์ ให้เกิดบรรยากาศที่ดี น่าเรียน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกอยากเรียน และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ 5) การกำหนดวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยกำหนดวิธีการรายงาน/บันทึกการสะท้อนตนเอง การให้โอกาสได้ฝึกตัดสินใจ การแก้ปัญหา การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถกำหนดความคิดที่ชัดเจนขึ้น ผู้เรียนควรจะเขียนบันทึกการพัฒนาของตนเองด้วยว่าสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นหรือไม่หลังจากที่เรียนแล้ว และ 6) การกำหนดขอบเขตบทบาทของผู้ช่วยเหลือผู้ที่ช่วยเหลือจะช่วยเหลือในระดับหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดด้วยตนเองเท่านั้น ผู้เรียนควรจะตระหนักว่าเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหนทางที่ดีที่สุด (บุปผา อยู่ทรัพย์, 2555)

Gore (2002) กล่าวถึงกระบวนการเรียนการสอนภาษาที่สองที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ ต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้มีการเรียนรู้นอกห้องเรียนและมีเวลาเรียนเพิ่มเติมจากเวลาที่กำหนดในรายวิชาด้วย ผู้สอนที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถสื่อให้ผู้เรียนเข้าใจว่าตนเองสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองด้วยการฝึกใช้กลวิธีการเรียนภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม ผู้ที่จะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ต้องรู้จักประเมินความต้องการในการเรียนภาษาที่สองของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง รู้จักรวบรวมคำศัพท์ต่างๆ สำหรับตนเอง รู้จักเลือกและวางแผนการใช้อุปกรณ์การเรียนที่เหมาะสมสำหรับตนเองได้ สามารถตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนภาษาของตนเองรวมทั้งประเมินระดับความสามารถและความสำเร็จของตนเองได้

Littlewood (1999) ได้อธิบายส่วนประกอบ และลักษณะของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศด้วยตนเองไว้ ดังนี้ ส่วนประกอบของการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศด้วยตนเอง

ประกอบด้วย แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรู้ และทักษะ ลักษณะของการเรียนรู้ภาษา ด้วยตนเองมี 3 ประเภท คือ การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองในฐานะผู้ใช้ภาษาในการสื่อสาร การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองในฐานะนักเรียน การเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองในฐานะปัจเจกบุคคล และบุคคลสามารถมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองในฐานะต่างๆ นี้ได้ตามบริบท หรือวัตถุประสงค์ของแต่ละบุคคล

อลิสวา วานิชติ (2545) ได้อธิบายว่าคุณลักษณะของผู้เรียนที่สามารถจะเรียนรู้ภาษาต่างประเทศแบบพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนสามารถทราบว่าการกิจกรรม และวัตถุประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้มีความสอดคล้องกัน 2) ผู้เรียนสามารถแยกแยะปัญหาความยากลำบากในการทำกิจกรรมการเรียนนั้นๆ เช่น ฟังไม่รู้เรื่องก็ต้องรู้ว่าสาเหตุมาจากการที่ผู้พูดพูดเร็วเกินไปหรือตนเองไม่รู้ศัพท์ หรือไม่เข้าใจเนื้อหา และ 3) ผู้เรียนสามารถเลือกกลวิธีการเรียนภาษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน หรือแก้ปัญหาในการสื่อสารภาษานั้นๆ

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้วยตนเองต้องใช้กลวิธีเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคน โดยผู้สอนต้องช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เกิดจากการประเมินความต้องการของตนเองของผู้เรียนและมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน โดยผู้สอนจะต้องสร้างแรงจูงใจ ความรู้ ทักษะ และลักษณะของการเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง

6. การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

6.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะ

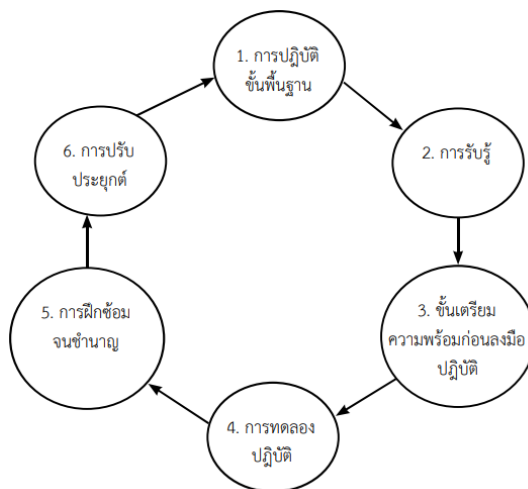
ทิตนา แคมณี (2559) ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะ ซึ่งเป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ โดยมีรูปแบบที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาที่สำคัญ ๆ ไว้ 3 รูปแบบดังนี้

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของของซิมป์สัน (Simpson) ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการรับรู้ (perception) เป็นขั้นการให้ผู้เรียนรับรู้ในสิ่งที่จะทำ 2) ขั้นการเตรียมความพร้อม (set) เป็นขั้นการปรับตัวให้พร้อมเพื่อการทำงานหรือแสดงพฤติกรรมนั้น 3) ขั้นการสนองตอบภายใต้การควบคุม (guided response) เป็นขั้นที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการตอบสนองต่อสิ่งที่รับรู้ 4) ขั้นการให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (mechanism) 5) ขั้นกระทำอย่างสมบูรณ์แบบ (complex overt response) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการกระทำนั้น ๆ จนผู้เรียนสามารถกระทำทุกขั้นตอนของทักษะนั้นอย่างถูกต้อง 6) ขั้นการปรับปรุงหรือประยุกต์ (adaption) เป็นขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงทักษะหรือการปฏิบัติของตนให้ดียิ่งขึ้น และ 7) ขั้นการคิดริเริ่ม (origination) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชำนาญและสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายจนเริ่มเกิดความคิดใหม่ ๆ

รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดฟ (Dave) ได้จัดลำดับชั้นการเรียนรู้ทางด้านทักษะการปฏิบัติไว้ 5 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นการเลียนแบบ (imitation) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ 2) ชั้นการลงมือกระทำตามคำสั่ง (manipulation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ลงมือทำ 3) ชั้นการกระทำอย่างถูกต้องแม่นยำ (precision) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถฝึกฝนจนสามารถทำสิ่งนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ 4) ชั้นการแสดงออก (articulation) เป็นขั้นที่ผู้เรียนฝึกฝนการปรับหรือประยุกต์ทักษะที่ได้เรียนรู้มาในสถานการณ์ใหม่ ๆ และ 5) ชั้นการกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ (naturalization) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถกระทำสิ่งนั้น ๆ เป็นไปอย่างอัตโนมัติ

รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะ (Skill components) ประกอบด้วย 5 กระบวนการ คือ 1) ขั้นสาธิตทักษะภาพรวม โดยให้ผู้เรียนได้เห็นทักษะที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้ในภาพรวมโดยให้ผู้เรียนดูตัวอย่างจากผู้สอน 2) ขั้นสาธิตส่วนย่อย โดยผู้สอนควรแบ่งจำแนกทักษะทั้งหมดเป็นให้เป็นทักษะย่อย ๆ และสาธิตส่วนย่อย ๆ เหล่านั้นให้ผู้เรียนได้สังเกตและปฏิบัติตามไปที่ละส่วน 3) ขั้นปฏิบัติทักษะย่อย ในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องเริ่มลงมือปฏิบัติทักษะย่อยโดยไม่มีการสาธิตจากผู้สอนให้ดู 4) ขั้นให้เทคนิควิธีการ ผู้สอนอาจแนะนำเทคนิควิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำงานนั้นได้ดีขึ้น และ 5) ขั้นเชื่อมโยง โดยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ ในขั้นนี้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติแต่ละส่วนได้แล้ว และฝึกปฏิบัติหลาย ๆ ครั้งจนกระทั่งสามารถปฏิบัติอย่างชำนาญ

นอกจากนี้ ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว และคณะ (2563) ได้สังเคราะห์รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติวิชาคอมพิวเตอร์ ตามแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของ เดวิส แสรโรว และซิมพสัน สามารถสังเคราะห์ลำดับขั้นของพฤติกรรมด้านทักษะการปฏิบัติได้ 6 ลำดับขั้นหลัก ได้แก่ 1) การปฏิบัติขั้นพื้นฐาน เป็นขั้นการตอบสนองต่อสิ่งโดยอัตโนมัติ หรือการเคลื่อนไหวร่างกายโดยทั่วไป การทบทวนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการฝึกปฏิบัติ 2) การรับรู้ เป็นขั้นการทำความเข้าใจถึงสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน หรือได้สัมผัส 3) ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือความเข้าใจของสิ่งที่รับรู้รวมถึงการทบทวนหรือซักซ้อมทำความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ 4) การทดลองปฏิบัติ เป็นขั้นการเลียนแบบการทำงานหรือลงมือปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจ 5) การฝึกซ้อมจนชำนาญ เป็นขั้นการปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความคล่องแคล่วและความมั่นใจในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้โดยอัตโนมัติและชิ้นงานมีความถูกต้อง และ 6) การปรับประยุกต์ เป็นขั้นการพัฒนาให้สามารถปรับการทำงานตามสถานการณ์ใหม่หรือสร้างขั้นตอนการปฏิบัติรูปแบบใหม่ได้

ภาพที่ 2 รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติ
(ที่มา : ธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว และคณะ, 2563)

6.2 แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ

การสร้างความสามารถในการสื่อสาร (Communicative competence) ซึ่งเป็นเป้าหมายของการสอนภาษา แบ่งได้เป็น 4 ประเภทตามแนวคิดของ Savignon (1983) ได้แก่ 1) ความสามารถด้านกฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษา 2) ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic competence) คือ ความสามารถที่ผู้เรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมตามกฎเกณฑ์ทางสังคมและวัฒนธรรม 3) ความสามารถด้านความเข้าใจในระดับข้อความ และ 4) ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย

อุดม นวน และคณะ (2560) พบว่าแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้โดยรวม คือ การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนโดยการเสริมทักษะเพิ่มเติมนอกจากหลักสูตรเพื่อการสอนที่ทันสมัยและน่าตื่นเต้น การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงออกทักษะทางภาษา ผู้สอนควรสอนผู้สอนให้มีความสุขต่อการจัดการเรียน การค้นหาแนวทางให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ทั้งนี้ ผู้สอนต้องใฝ่เรียนรู้พัฒนาตนเอง โดยมีแนวทางพัฒนา 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน คือ 1) ทักษะการฟัง การฝึกให้ผู้เรียนฟังจากสื่อมีมิติเดียวต่าง ๆ เช่น การฝึกฟังสำเนียงจากเจ้าของภาษา โดยการฝึกจับใจความสำคัญในการฟังอย่างสม่ำเสมอ และจากการจับความสำคัญกับคำศัพท์เพื่อนำไปสร้างเป็นประโยคสั้น ประโยคยาว และเป็นเรื่องสั้น 2) ทักษะการพูด ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงออกที่ถูกต้องและจัดให้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนบรรยากาศที่น่าสนใจและการหาเทคนิควิธีการมาสอนให้ฝึกพูดค่าง่าย ๆ ก่อนแล้วค่อยไปหาคำยากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ 3) ทักษะการอ่าน ผู้สอนควรจัดให้มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับผู้เรียน โดยการจัดหาสื่อที่เหมาะสมในการอ่านตามระดับความสามารถ และผู้สอนควรทราบประเด็นที่ผู้เรียนสนใจด้านการอ่านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะการอ่าน และ 4) ทักษะการเขียน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ฝึกจับ

ใจความด้านการเขียนจากการฝึกฝนทักษะการฟังและนำมาฝึกด้านคำศัพท์หรือประโยคสั้น และประโยคยาว นอกจากนี้ ผู้สอนควรให้เทคนิคพื้นฐานในการเขียนให้ถูกต้องหลักไวยากรณ์และสร้างโจทย์ในการฝึกการเขียนเขียนบรรยายง่ายตามหัวข้อที่ได้มอบหมาย

Wilkins (1976) ได้เสนอแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่าเป็นการให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งควบคู่ในเรื่องของไวยากรณ์และสถานการณ์ในการใช้ภาษา การสอนภาษาตามแนวทางการสอนเพื่อการสื่อสารจะมีข้อดีกว่าแนวคิดการสอนที่เน้นไวยากรณ์ คือ มีการฝึกฝนผู้เรียนในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงและช่วยให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยที่ผู้สอนจะเป็นต้นแบบหรือสาธิตให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสังเกตการกระทำและเกิดการฝึกโดยการเลียนแบบในช่วงแรก จากนั้นผู้เรียนจะมีการปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดความคล่องแคล่วและความมั่นใจในการปฏิบัติงาน จนสามารถปรับการทำงานตามสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์ที่หลากหลายได้ในส่วนแนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ผู้สอนควรมีการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะ มีการแลกเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนการสอนให้น่าสนใจโดยใช้สื่อต่าง ๆ มาช่วยตลอดจนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารควบคู่กับไวยากรณ์

7. ภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์

จากการศึกษาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ (English for Tourist Guides) ของ (Benjarattananon, 2021) ซึ่งเป็นรายวิชาของแผนกวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยเป็นวิชาเลือกสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษชั้นปีที่ 3 และ 4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 แผนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม

Weeks	Course Contents	Hours	Activities/Materials
1-2	Overview of the course - Introduction to tourist guide occupation	6	- Brainstorming - Discussion - Presentation - Meeting a professional guide
3-5	Giving directions: Excuse me, do you know where ...?	9	- Brainstorming - Discussion - Presentation - Video clips

Weeks	Course Contents	Hours	Activities/Materials
	- Useful vocabulary and expressions in giving directions		- Individual/ pair/ group work - Role play (1): Welcome to my place!
6-8	Asking for and giving information: Smiley Tour, how may I help you? - Useful vocabulary and expressions in asking for and giving information about tour package, accommodation and air ticket reservation	9	- Lecture - Video clips - Individual/ pair/ group work - Assignment & Quiz (1) - Role play (2): Where would you recommend me go?
9	Mid-term		
10-11	Itinerary and tourism publication making: Welcome to Thailand! - Making and designing itinerary; describing places of interests; presenting information	6	- Lecture - Group work - Assignment & Quiz (2) - Role play (3): Selling a tour package! - Onsite practice: Campus Tour
12-14	Giving information about tourist places: Today I'll take you to... - Useful vocabulary and expressions in describing and explaining depicted tourist places in Thailand	9	- Lecture - Power point presentation - Individual task - Assignment (3) - Quiz (3) - Onsite practice: Exploring Pattani

Weeks	Course Contents	Hours	Activities/Materials
15	Tour Guiding Project: Let's go to Kiriwong - Arranging and guiding tour for 3 days and 2 nights	3	- Classroom knowledge application in arranging and guiding tour - On-site practice - Product presentation

7.2 คำศัพท์ สำนวน และเนื้อหาบรรยายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับมัธยมศึกษา

7.2.1 How to welcome tourists

After meeting members of a tour on arrival, guides perform the following introduction. It includes a tour guide's full name, tour operator's name, business address (optional) and other supporting information.

Sample

Salutation: Good afternoon, ladies and gentlemen. You are welcome. Allow me to introduce myself. My name is Linda Wu. Wu is my surname, so you may call me Xiao Wu. And this is Mr. Liu, our driver, who has had 20 years of driving experience. We come from the Guangzhou Travel Service. We are glad to have you here. On behalf of our company and our colleagues, we'd like to extend a warm welcome to you all.

Content: I'll be your local tour guide during your four-day tour in this city and we'll be at your service at any time. We'll do everything possible to make your visit a pleasant experience. If you have any problems or suggestions, please don't hesitate to let us know.

We have reserved ten suites for you at the White Swan Hotel. It offers the best services in this city. We shall meet at the hotel lobby at 7:30 a.m. for our first visit tomorrow. Please do remember the plate number of our bus. The number is 862569. Thank you.

Concluding remark: We hope you'll enjoy your stay in this city.

7.2.2 How to guide a tour

Silence can be uncomfortable during a tour. While you can't talk the whole time, you should try to know as much about the history, scenery, and culture (in English) for the places where you are giving tours so that you can keep the tourists interested. If you ever run out of something to say, you can always point out something such as a landmark or a type of tree or flower.

Here are some different ways you can point out interest points during the tour:

1. Showing places of interest
2. Asking and answering questions
3. Explaining rules, safety and etiquette

1) Showing Places of Interest

Language Focus

There are a number of different forms which occur frequently in guiding language.

Indication position:

- In front of you is...
- On your right/left you will see...
- Up ahead is ...
- As we turn the corner here, you will see...
- In the distance you will see...
- If you look up, you will notice...
- Off to the north is...
- Look to the east...
- To your west...
- In a few minutes we'll be passing...
- We are now coming up to...
- As you will see...
- You may have noticed...
- Take a good look at...
- I'd like to point out...
- Keep your eyes open for...

Superlatives:

- ... is one of the finest castles in this city
- ... is the most beautiful sights in the world
- ... is the most famous towns in Europe

Passive:

- ... was founded by (person)

- ... was painted in (date)
- ... were restored in / by ...

2) Asking and answering questions

Tour guide faces new challenges every day. One of the hardest parts of this job is answering questions. Unlike a speech that you can memorize, you won't always know what questions people will ask. However, you can anticipate certain types of questions and certain ways that questions will be asked. Finally, it is important to know how to explain politely that you don't understand a question.

Language Focus

Guide Questions:

- Do you have a question, sir?
- Yes? (if you see a hand raised)
- Is there something I can help you with?
- I'll try my best to answer your questions.
- I'm afraid I don't have the answer to that.
- Sorry I don't know.
- That's an interesting question.
- I wish I knew the answer.
- Hmm. That's a tough (difficult) question.
- I'll have to look into that further.
- I'll have to ask someone about that.
- Hmm. I've never been asked that before.
- Pardon my English; I don't quite understand your question.
- I'm not sure, but I can find out for you.

Tourist Questions:

- Is that the _____ you were talking about?
- Are we going to pass the _____?
- Are we going to see any _____?
- Is it on the right or the left?
- I don't see it. Can you point it out again?
- Did I miss it? Will we see it on the way back?
- Where is the _____ from here?

- How long has _____ been here?
- Where are we headed (going) now?
- What time does _____ stay open until?
- What else is there to do here?
- Which _____ do you recommend?
- What's that over there?
- Where's the best place to buy _____?
- My son wants to know if _____.
- Do you know where the nearest _____ is?
- Could you tell us where the nearest _____?
- You don't happen to have a first-aid kit, do you?
- Are we allowed to take pictures?

3) Explaining rules

When giving a tour there may be rules and safety precautions that you need to explain. It is best if you memorize a speech rather than read from a card. People will pay more attention to you and understand you more clearly if you look into their eyes as you speak. After you have explained the rules and safety precautions make sure that guests have understood you, by asking, "Are there any questions about this?" or "Is everyone clear on the rules?". Also, tourists will appreciate any helpful advice you can give them, such as where to exchange their money, what types of transportation to use, and how to obey the traffic rules. Finally, if there are any customs or matters of etiquette that you think tourists should be aware of, this is a good time to let them know.

Tour Guide

- You are strictly forbidden from taking photographs inside the museum.
- Please stay on the marked path.
- I'm sure this goes unsaid, but remember to place all trash in the garbage bins.
- Please pay attention to the time. We don't want to keep the driver waiting.
- Classes are in session, so we need to keep our voices down.
- The bus will be leaving at 5:00 pm sharp.

- You'll have some free time to look around after lunch.
- Please meet back here in one hour.

4) Explaining safety

Tour Guide

- Please keep your seatbelts fastened at all times.
- I ask that you keep your hands inside the train.
- As a safety precaution, please stand behind the yellow line.
- For your own safety, we ask that you refrain from putting your arms out the window.
- Please do not feed the animals.
- Please remain seated until we come to a full stop.
- Please stay with your group at all times.
- Please keep to the sidewalk.
- I do not recommend swimming here. The water is very rough.
- We suggest only carrying small amounts of cash.
- These rules are for your own comfort and safety.

5) Explaining etiquette and customs

Tour Guide

- It is customary in our country to tip the friendly bus driver.
- In this region we bow rather than shake hands during a first meeting.
- Though the all-inclusive includes tips for the servers, it does not include tips for the bellboy.
- To indicate that you want to get on or off the bus simply wave your hand at the driver

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยในประเทศ

อัสนีย์ เหมกระศรี (2561) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนบทเรียนออนไลน์บนปฏิบัติการชีววิทยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์บนปฏิบัติการชีววิทยา โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การใช้สื่อบทเรียนออนไลน์ในการเรียนรู้ 2) ด้านผลสัมฤทธิ์จากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ และ 3) ด้านพฤติกรรมการเรียน

ผ่านบทเรียนออนไลน์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา จำนวน 1,164 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความพึงพอใจด้านสื่อบทเรียนออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและทุกส่วน ประกอบด้วย ส่วนบทเรียนออนไลน์ ส่วนเนื้อหา ส่วนแบบทดสอบ และส่วนภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดลที่ลงทะเบียนเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์บพบปฏิบัติการชีวิตวิทยามีความพึงพอใจด้านผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับมาก และ 3) นักศึกษามีพฤติกรรมในการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ในส่วนของแนวทางการพัฒนาบทเรียน เนื่องจากนักศึกษามีระดับความสามารถในการเรียนรู้ต่างกัน นักศึกษาบางส่วนไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในเวลาที่กำหนด จึงควรกระตุ้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าทบทวนบทเรียนเพิ่มเติมตามความสนใจ และนอกจากนี้ควรเพิ่มการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วาสนา ณ สุโหลง และคณะ (2561) ศึกษาสภาพการใช้ ความต้องการในการใช้และความพึงพอใจในการใช้งานแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้งาน ความต้องการการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบสภาพการใช้งาน ความต้องการในการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชากร คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 3 วิทยาเขต ได้แก่ นครศรีธรรมราช สงขลาและตรัง กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีทุกชั้นปีภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 369 คน โดยใช้สูตรของยามานะและใช้วิธีการสุ่มแบบจัดชั้น เก็บข้อมูลเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการใช้งาน ความต้องการการใช้งาน และความพึงพอใจในการใช้งานแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาศึกษาทั่วไป จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัย 1) ด้านสภาพการใช้งาน พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษารู้จักและเคยใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ในระบบเปิดสำหรับมหาชนอยู่ในระดับมาก 2) ด้านความต้องการ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษามีความต้องการใช้งานอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ 3) ด้านความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.80 ซึ่งนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้พบว่าอยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการเปรียบเทียบสภาพการใช้งาน ความต้องการในการใช้งานและความพึงพอใจในการใช้งานแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชนในรายวิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ด้านสภาพการใช้งาน

กับเพศและด้านความพึงพอใจกับคณะ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ยุพา กุลประดิษฐ์ และคณะ (2562) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนออนไลน์แบบสปอค Small Online Private Course (SPOC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบออนไลน์แบบสปอค (SPOC) รายวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับมหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาองค์ประกอบ การสร้างและประเมินองค์ประกอบ การทดลองใช้ และการประเมินระบบ ได้แก่ 1) การศึกษาองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาในส่วนองค์ประกอบของระบบการเรียนด้วยแบบสปอค ตลอดจนได้สำรวจความต้องการของอาจารย์ผู้สอน 2) การสร้างและประเมิน ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและประเมินองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) 3) การทดลองใช้ เมื่อผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจึงได้นำระบบไปใช้จัดการเรียนกับนิสิตระดับปริญญาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไป และ 4) การประเมินระบบโดยนิสิตและผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ นิสิตระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระบบสปอค แบบประเมินทักษะการแก้ปัญหา แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจ และแบบสอบถามความเหมาะสมของระบบ ผลการศึกษา พบดังนี้ 1) องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนด้วยสปอค สามารถจำแนกตามหลักทฤษฎีระบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมหรือบริบท (2) ปัจจัยนำเข้า (3) กระบวนการ (4) ผลลัพธ์ และ (5) ข้อมูลย้อนกลับ นอกจากนี้ยังพบว่าระบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบสปอคใช้แนวคิดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างออนไลน์และการเผชิญหน้า มี 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) บริบทหมวดวิชาศึกษาทั่วไป (2) ปัจจัยนำเข้า (3) กระบวนการเน้นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (4) ผลลัพธ์ และ (5) ข้อมูลย้อนกลับ 2) ผลการสำรวจความต้องการของอาจารย์ผู้สอน พบว่ามีความต้องการที่จะใช้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์แบบสปอค ร้อยละ 46 และเห็นด้วยที่คณะกรรมการบริหารเครือข่ายศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทยมีแนวคิดที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปผ่านออนไลน์แบบสปอค ร้อยละ 61 3) ผลการประเมินระบบโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเหมาะสมระดับดี 4) ผลการทดลองใช้ระบบมีประสิทธิภาพ 80.80/82.00 และ 5) ผลการใช้ระบบทำให้นิสิตมีทักษะการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบอยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินระบบอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดและรับรองระบบการเรียนการสอนแบบสปอค คิดเป็นร้อยละ 100

นารีชา เพ็งเจ และคณะ (2562) ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้อย่างเปิดหรือสปอค เรื่อง วิถีชีวิตมุสลิมด้านการบริโภค โดยพัฒนาเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมการบริโภค สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพความต้องการ และพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้อย่างเปิด เรื่อง วิถีชีวิตมุสลิมด้านการบริโภค เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ

ในวัฒนธรรมการบริโภค สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยทรัพยากรการเรียนรู้แบบปิด และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยทรัพยากรการเรียนรู้แบบปิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิธีชีวิตมุสลิมด้านการบริโภค จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้แบบปิด พบว่า ร้อยละ 90 ของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้มีการพัฒนา เนื่องจากยังมีทรัพยากรแบบปิดน้อยและมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ นอกจากนี้ จากการนำไปใช้จัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีคะแนนความรู้ความเข้าใจทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักศึกษามีความพึงพอใจเรียนรู้ด้วยทรัพยากรการเรียนรู้แบบปิดของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

สมคิด อิศระวัฒน์ (2539) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของคนไทย การวิจัยนี้ต้องการศึกษาว่าคนไทยซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีได้ผ่านสถาบันการศึกษามีวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไรและปัจจัยซึ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองคืออะไร กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีจับสลาก สุ่มเลือกมา 30 คนจากคนไทยที่ประสบความสำเร็จในอาชีพของตน ได้รับการยอมรับหรือยกย่องจากนักวิชาการหรือสังคมว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในสาขานั้น โดยบุคคลเหล่านั้นไม่มีโอกาสได้เรียนในสถาบันการศึกษา แต่ศึกษาด้วยตนเอง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการเรียนรู้ของคนไทยในกลุ่มตัวอย่างเริ่มต้นการเรียนรู้จากหลายทาง ได้แก่ การอ่านหนังสือ การศึกษาดูงาน การเข้าไปร่วมสังเกตการณ์ หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างจะมีการคิดวิเคราะห์ ลองทำ และประเมินผล ในส่วนคุณสมบัติของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การช่างสังเกตและคิดวิเคราะห์ การเป็นนักปฏิบัติและนักประเมินผล ตลอดจนเป็นผู้มีความพยายามและตั้งใจจริง นอกจากนี้ การศึกษาการรับมือกับปัญหาในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้วิธีการคิดและลองทำด้วยตนเองก่อน หากยังทำไม่ได้จึงมีการสอบถามจากผู้รู้ และแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ คือ การทดลองทำด้วยตนเอง ผู้รู้ หนังสือ เพื่อน และการศึกษาดูงาน

ศุภลักษณ์ ทิพย์วงศา (2555) ศึกษาเรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้บทเรียนอีเลิร์นนิ่งชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบทเรียนอีเลิร์นนิ่งชั้นในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 70/70 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 และ 3/10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 70 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียน E-Learning จำนวน 6 หน่วย เวลาเรียน 18 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบ จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะการฟังเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบวัด

ทักษะการอ่าน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบวัดการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ จำนวน 80 ข้อ ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 73.05 / 73.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยมีค่าเท่ากับ 0.6586 หรือคิดเป็นร้อยละ 65.86 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนมีทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนมีการเรียนรู้แบบนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียนมีทักษะการฟังและทักษะการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พงษ์ศักดิ์ บัวหุ้ง (2555) ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่องการสร้างเว็บเพจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรตพิทยพยัต มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่องการสร้างเว็บเพจ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85/85 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนพรตพิทยพยัต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ที่กำลังเรียนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ 3 ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ บทเรียนออนไลน์ เรื่องการสร้างเว็บเพจ แบบสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบประเมินคุณภาพบทเรียน ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนออนไลน์ เรื่องการสร้างเว็บเพจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี และมีประสิทธิภาพ 89.83/91.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

สุขัญญ์ พุกขวัลต์ (2555) ได้ศึกษา ผลของการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หน่วยศิลปะสมัยใหม่ตอนต้นโดยใช้กิจกรรมการจัดการความรู้ในกระบวนการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาบทเรียน ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและความคงทนมนการเรียนรู้ และศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหน่วยศิลปะสมัยใหม่ตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 แผนกวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 48 คน ผลการวิจัย พบว่า บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหน่วยศิลปะสมัยใหม่ตอนต้นโดยใช้กิจกรรมการจัดการความรู้ในกระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพที่ 82.86/89.52 อีกทั้งผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หน่วยศิลปะสมัยใหม่ตอนต้นในระดับมาก23

โนรีนาฏ ตามาอุ (2554) ได้ศึกษา ผลการเรียนด้วยเว็บแควสท์หน่วย ปรัชญาการณของโลก และเทคโนโลยีอวกาศที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนา ศึกษาผลสัมฤทธิ์ และความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเว็บแควสท์ หน่วย ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศ กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิบงชนูปถัมภ์ จังหวัดยะลา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือเว็บแควสท์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์/ทางการเรียน และแบบ ประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า (1) เว็บแควสท์หน่วย ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยี อวกาศ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.33/84.50 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยเว็บ แควสท์หน่วย ปรากฏการณ์ของโลกและเทคโนโลยีอวกาศหลังเรียน ($X=17.02$, $S.D.=2.86$) สูงกว่า ก่อนเรียน ($X= 10.38$, $S.D.=2.85$) และความอดทนในการเรียนรู้หลังผ่านไป 2 สัปดาห์ลดลง ($X= 16.27$, $S.D.= 3.06$) (3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเว็บแควสท์หน่วย ปรากฏการณ์ของ โลกและเทคโนโลยีอวกาศอยู่ในระดับมากที่สุด

บุญพา คำวิเศษณ์ (2558) ศึกษาการพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมกลุ่ม ประเทศอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหาประสิทธิภาพของบทเรียน ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ทางการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนก่อนและหลังการใช้บทเรียนฯ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนฯ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เรียนสาขาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษมัคคุเทศก์ จำนวน 38 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์จำนวน 8 บท แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับ มัคคุเทศก์ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมของ ประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์ ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์ มีค่าเท่ากับ 74.00/76.32 ซึ่งมี ประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 77/77 ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนหลังได้รับการ สอน โดยใช้บทเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์ สูงกว่า ก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 และผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อ บทเรียนภาษาอังกฤษเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศกลุ่มอาเซียนสำหรับมัคคุเทศก์อยู่ในระดับดี

วัชรินทร์ เกิดทรัพย์ (2559) ศึกษาการพัฒนาบทเรียนการสอนภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ สำหรับนักศึกษาสาขาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยวชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ (ศูนย์ภูเก็ต) มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนการสอนภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ สำหรับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการการโรงแรมและการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ศูนย์ภูเก็ต และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยวชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ ศูนย์ภูเก็ต จำนวน 80 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ บทเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ 2 จำนวน 5 บทเรียน ดำเนินการวิจัยโดยให้ นักศึกษาทาแบบฝึกหัดท้ายบทหลังการเรียนการสอนในแต่ละบท จำนวน 5 ชุด ทดสอบด้วยแบบทดสอบหลังเรียนจบทุกบท และประเมินบทเรียนการสอนด้วย แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจที่นักศึกษามีต่อบทเรียนการสอนจนครบทั้ง 5 บทเรียน สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูลหาประสิทธิภาพของบทเรียนการสอนภาษาอังกฤษของมัคคุเทศก์ โดยใช้เกณฑ์ E1/E2 หรือ 80/80 และวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อเอกสารการสอนโดยใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Palmero, Lacorte, Rivas and Magaña (2020) ได้ศึกษาการนำทรัพยากรการศึกษา แบบสป็อค (Small Private Online Courses: SPOC) ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษา ในรายวิชาการเขียนโปรแกรมการสอน: องค์ประกอบและกระบวนการที่ซับซ้อน มหาวิทยาลัยมาลากา ประเทศสเปน เนื่องจากพบปัญหาการหยุดเรียนกลางคันจากการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์แบบ เปิดสำหรับมหาชน (MOOC) การวิจัยเป็นรูปแบบเชิงพรรณนา (Descriptive method) เก็บข้อมูล โดยแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เข้าร่วม การศึกษาผ่าน SPOC พบว่านักศึกษาเรียนครบหลักสูตรจำนวน ร้อยละ 78.7 ซึ่งในจำนวนนี้มี นักศึกษา จำนวนร้อยละ 70.6 เคยผ่านการเรียนในรูปแบบเดิมมาแล้ว นอกจากนี้ ผลการประเมินใน ทุกประเด็น ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา การประเมินผล ฯลฯ ได้รับการประเมินในเกณฑ์ดีจำนวน มากกว่าร้อยละ 85 รวมทั้งผลการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมออนไลน์

Zheng, M., Chu, C.-C., Wu, Y.J., and Gou, W. (2018) ได้ศึกษาการทำแผนที่ของ การเรียนรู้ออนไลน์กับห้องเรียนกลับด้านโดยใช้ Small Private Online Course การศึกษานี้ใช้ เครื่องมือการสอนแบบบูรณาการสำหรับการเรียนรู้ความรู้เป็นรูปแบบออนไลน์สำหรับกิจกรรมใน ห้องเรียนกลับด้านและเครื่องมือฝึกอบรมความสามารถรูปแบบแบบออฟไลน์ ผลวิจัย พบว่า ผู้เรียน มีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นขึ้นอย่างมีนัยสำคัญหลังจากการเรียนรู้ผ่านทรัพยากรการศึกษาแบบสป็อค เมื่อเทียบกับวิธีการสอนแบบเดิม การสอนแบบใหม่ไม่เพียงแต่ปรับปรุงผลการเรียนรู้ของนักเรียน จากความรู้ทางวิชาชีพอย่างมีนัยสำคัญ แต่ยังเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนอย่างมากอีกด้วย

Zhang, X.M., Yu, J.Y., Yang, Y., Feng, C.-P., JLYu, J., and Xu, S.-L. (2019) ได้ ศึกษาวิธีห้องเรียนกลับตามทรัพยากรการศึกษาแบบสป็อครายวิชาสรีรวิทยา ในการศึกษาผู้วิจัยได้ นำ SPOC มาใช้จัดการสอนแบบผสมผสานในห้องเรียนแบบผสมผสานรายวิชาสรีรวิทยาสำหรับ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแพทย์คุนหมิง โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม lecture-

based learning (LBL) พบว่าผู้เรียนในห้องเรียนกลับด้านโดยใช้ SPOC มีคะแนนการทดสอบทั้งก่อนและหลังเรียนมากกว่าผู้เรียนห้องเรียนแบบเดิม อย่างมีนัยสำคัญ คือ คะแนนก่อนเรียน (65.13 ± 12.45 vs. 53.46 ± 8.09 , SPOC vs. LBL) และคะแนนหลังเรียน (80.43 ± 14.29 vs. 69.01 ± 12.81 , SPOC vs. LBL) นอกจากนี้ผู้เรียนร้อยละ 87.8% มีความพึงพอใจหรือพึงพอใจมากกับห้องเรียนกลับด้านโดยใช้ SPOC โดยที่ผู้เรียนร้อยละ 84.3 เห็นด้วยว่า ห้องเรียนกลับด้านโดยใช้ SPOC สามารถปรับปรุงความสามารถโดยรวมของผู้เรียนได้มากกว่ารูปแบบดั้งเดิม

จากการศึกษาแนวความคิดและผลการวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายออนไลน์และการจัดการความรู้ สรุปได้ว่าการเรียนการสอนโดยใช้ทรัพยากรทางการศึกษาแบบสปอคมี่ประโยชน์มากสำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบันที่โลกสามารถเชื่อมโยงกันด้วยเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยเฉพาะกระบวนการเรียนการสอนภาษาที่สองที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้มีการเรียนรู้นอกห้องเรียนและมีเวลาเรียนเพิ่มเติมจากเวลาที่กำหนดในรายวิชาด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศต่าง ๆ ต้องใช้กลวิธีการเรียนเฉพาะ ซึ่งเป็นความคิด หรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ เพื่อช่วยให้เข้าใจ เรียนรู้ และจดจำความรู้ใหม่ได้